

HE 182/2025 vp, poliisilain ja siihen liittyvien lakien muuttaminen

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Sosiaalityöntekijäin liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, joka koskee poliisilain ja siihen liittyvän lainsäädännön muuttamista.

Liitto pitää viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittämistä ja rikostorjunnan tehostamista sinänsä tärkeinä tavoitteina. Esityksessä ehdotettu sääntely sisältää kuitenkin sosiaalihuollon ja sosiaalityön näkökulmasta merkittäviä riskejä, jotka liittyvät erityisesti asiakassuhteen luottamuksellisuuteen, ammatillisen harkinnan rooliin sekä asiakkaiden oikeusturvaan.

1. Luottamuksellisen asiakassuhteen heikkeneminen

Sosiaalihuollon toiminta perustuu asiakkaan ja työntekijän väliseen luottamukseen. Esityksessä ehdotettu tietojen luovutuksen laajentaminen voi heikentää tätä luottamuksellisuutta, mikäli asiakkaalla ei ole varmuutta siitä, miten hänen antamiaan tietoja käytetään tai kenelle niitä luovutetaan. Tämä voi johtaa olennaisten tietojen salaamiseen, avun hakemisen viivästymiseen sekä yhteistyön heikkenemiseen. Näin ollen esitys voi vaarantaa sosiaalihuollon keskeisen tehtävän eli tuen tarpeen oikea-aikaisen tunnistamisen.

Toisaalta tiedonvaihdon sujuvoittaminen voi yksittäisissä tilanteissa tukea asiakkaan turvallisuutta, erityisesti silloin, kun kyse on akuutista uhasta henkilön hengelle tai terveydelle. Tällaisissa tilanteissa tiedon nopea liikkuminen viranomaisten välillä voi olla perusteltua.

2. Sosiaalityön arvioon perustuvan tiedon väärintulkinnan riski

Sosiaalihuollossa syntyvä tieto on luonteeltaan tulkinnallista, ja perustuu ammatilliseen arvioon asiakkaan kokonaistilanteesta. Esityksen myötä kasvaa riski, että tällaista tietoa siirtyy poliisin käyttöön ilman siihen oleellisesti liittyvää kontekstia. Yksittäiset havainnot voivat tällöin johtaa

asiakkaan tilanteen yksinkertaistavaan tai virheelliseen tulkintaan, mikä voi vaikuttaa asiakkaan asemaan viranomaisprosesseissa ja vaarantaa oikeusturvaa.

Samanaikaisesti voidaan todeta, että viranomaisten välinen tiedonvaihto voi tukea yhteisen tilannekuvan muodostumista erityisesti vakavissa ja moniviranomaista yhteistyötä edellyttävissä tilanteissa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että tiedon tulkinnallinen luonne tunnistetaan ja huomioidaan.

3. Harkintavallan laajeneminen ilman riittävää normiohjausta

Tietojen luovuttamisen edellytykset sidotaan esityksessä väljiin käsitteisiin, kuten “tarpeellisuus” ja “tärkeä yleinen tai yksityinen etu”. Tämä jättää merkittävää tulkintavaltaa yksittäisille työntekijöille. Sosiaalihuollon näkökulmasta tämä lisää riskiä epäyhtenäisiin käytäntöihin, kasvattaa työntekijöiden oikeudellista vastuuta sekä kuormittaa päätöksentekoa. Ilman täsmällisempää sääntelyä asiakkaiden yhdenvertaisuus ja oikeusturva voivat vaarantua.

Myönteisenä voidaan kuitenkin nähdä, että sääntelyn täsmentäminen voi joiltakin osin selkeyttää viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja vähentää epävarmuutta tilanteissa, joissa tiedon luovuttamisen edellytykset ovat olleet tulkinnanvaraisia.

4. Vaikutukset avun hakemiseen ja palvelujen vaikuttavuuteen

Esityksellä voi olla kielteinen vaikutus yksilöiden halukkuuteen hakea ja vastaanottaa sosiaalihuollon palveluja. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asiakkaat voivat pidättäytyä kertomasta tilanteestaan tai hakeutumasta palveluihin, jos he kokevat tietojen siirtyvän poliisille. Tämä heikentää sosiaalihuollon mahdollisuuksia toimia ennaltaehkäisevästi ja voi johtaa ongelmien kärjistymiseen. Pitkällä aikavälillä esitys voi siten heikentää myös niitä turvallisuustavoitteita, joita sillä pyritään edistämään.

Toisaalta tiedonvaihdon tehostaminen voi tukea varhaista puuttumista tilanteissa, joissa rikollinen toiminta tai vakavat riskitekijät ovat jo tunnistettavissa, ja joissa moniammatillinen yhteistyö on välttämätöntä.

5. Lapsen edun ensisijaisuuden vaarantuminen

Lastensuojelussa keskeinen periaate on lapsen edun ensisijaisuus. Esityksen turvallisuuslähtöinen painotus voi johtaa tilanteisiin, joissa yksittäisen lapsen etu jää toissijaiseksi suhteessa yleiseen turvallisuuseen. On välttämätöntä varmistaa, että tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei johda tilanteisiin, joissa lapsen suojelun ja tuen tarpeen arviointi alistuu rikostorjunnan näkökulmalle.

Voidaan kuitenkin todeta, että tilanteissa, joissa lapsen turvallisuus on välittömästi uhattuna, tehokas tiedonvaihto viranomaisten välillä voi tukea lapsen suojelua ja edun toteutumista.

Yhteenveto

Sosiaalityöntekijäin liitto ry katsoo, että esityksen tavoitteet ovat osin kannatettavia, mutta sääntely edellyttää täsmenämistä sosiaalihuollon näkökulmasta. Erityisesti tulee varmistaa, että:

- asiakassuhteen luottamuksellisuus säilyy,
- tietojen luovuttamisen edellytykset ovat riittävän täsmälliset,
- sosiaalityön ammatillinen harkinta ja kontekstualisointi säilyvät keskeisessä roolissa,
- asiakkaiden oikeusturva ja yhdenvertaisuus turvataan, sekä
- lapsen edun ensisijaisuus toteutuu kaikissa tilanteissa.

Ilman näitä täsmennyksiä esitys sisältää merkittäviä riskejä sosiaalihuollon toimivuuden ja asiakkaiden aseman kannalta.

Sosiaalityöntekijäin liitto ry

Helsinki 7.4.2026

Kaisa Huttunen,
puheenjohtaja